

УДК 347.73: 336.22:351.713

DOI 10.33244/2617-4154.1(10).2023.97-117

К. К. Недоступ,

аспірантка,

Національний технічний університет

«Дніпровська політехніка», м. Дніпро

e-mail: nedostup.k.k@ntu.one

ORCID ID 0000-0003-0122-7007

ЗБІР ЗА МІСЦЯ ДЛЯ ПАРКУВАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ: ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ПРОЦЕДУРИ СПРАВЛЯННЯ

Метою цієї статті є правовий аналіз чинної процедури справляння збору за місця для паркування транспортних засобів; розробка та обґрунтування пропозицій щодо удосконалення норм ст. 268¹ Податкового кодексу України.

Формально-юридичний метод використано під час опрацювання нормативно-правових актів та фактографічної інформації. Застосування у ході дослідження логічних методів (аналіз, синтез, абстрагування, ідеалізація, узагальнення) сприяло формулюванню пропозицій щодо удосконалення юридично закріпленої процедури справляння збору за місця для паркування транспортних засобів.

Проаналізовано обов'язкові елементи згаданого місцевого обов'язкового податкового платежу та зазначено наявні неточності. Серед платників збору виокремлено представництва, діяльність яких не пов'язана з наданням послуг з паркування. Доведено, що філії (інші відокремлені підрозділи юридичної особи) не можуть мати статус платника збору через те, що вони не набувають правосуд'єтності з моменту їх створення. Зокрема, не мають процесуальної правоздатності та процесуальної дієздатності. Відмічено, що формально об'єктом оподаткування є земельні ділянки комунальної власності, гаражі, стоянки, паркінги (будівлі, споруди, їх частини), побудовані коштом місцевого бюджету, що використовуються для надання платних послуг з паркування. Підкреслено, що де-факто суб'єкт господарювання – платник збору експлуатує майданчик для паркування, спеціально відведену автостоянку комунальної власності, загальна площа яких поділяється на площу, що використовується для надання водіям платних послуг, і площу, де цим особам послуги надаються безоплатно. Акцентовано увагу на тому, що вищезазнані об'єкти з точки зору бухгалтерського обліку для органів місцевого самоврядування й суб'єктів господарювання – платників збору є різними. З огляду на те, що норми ст. 268¹ Податкового кодексу України належить виконувати саме останнім, сформульовано та запропоновано нові дефініції податково-правових понять «майданчики для платного паркування» та «спеціально відведені автостоянки». Встановлено, що тариф на послуги з користування майданчиками для платного

паркування повністю покриває витрати (зокрема, збір за місця для паркування транспортних засобів) суб'єкта господарювання (оператора), пов'язані з експлуатацією всієї площі об'єкта, який використовується для надання послуг. Зважаючи на цю обставину, обчислення податкового зобов'язання платника збору необхідно проводити з огляду на загальної площу об'єкта, на якому надаються послуги з паркування. Доведено відсутність економічно обґрунтованих підстав встановлення податкової пільги для платників збору.

Обґрунтовані та рекомендовані зміни, які належить внести у ст. 268¹ Податкового кодексу України, що сприятимуть удосконаленню правового регулювання процедури справляння згаданого місцевого обов'язкового податкового платежу.

Ключові слова: збір за місця для паркування транспортних засобів, обов'язкові елементи збору, паркінг, паркування, майданчик для платного паркування, спеціально відведена автостоянка.

Метою дослідження є студіювання та правовий аналіз чинної процедури справляння збору за місця для паркування транспортних засобів; розробка й обґрунтування пропозицій щодо удосконалення норм ст. 268¹ Податкового кодексу України.

Постановка проблеми. Обов'язкові податкові платежі, пов'язані з паркуванням, існують у вітчизняній податковій системі з 20.05.1993 і дотепер. Проте впродовж цього часу неодноразово змінювалася їхня назва (з 01.04.1994 по 20.03.1997 – збір за парковку автомобілів, з 20.03.1997 по 01.01.2011 – збір за припаркування автотранспорту, з 01.01.2011 і дотепер – збір за місця для паркування транспортних засобів), удосконалювався зміст правових норм, що регулюють процедуру їх справляння (генезис цього виду оподаткування описано у науковій праці [1, с. 60–62, 65]).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З моменту введення в дію Податкового кодексу України учені аналізують закріплену у ньому процедуру справляння збору за місця для паркування транспортних засобів. Зокрема, генезис законодавчої регламентації оподаткування, пов'язаного з паркуванням транспортних засобів, ґрунтовно досліджував Г. Л. Карпушин [2, с. 236–238]; правову природу та фіскальне значення збору за місця для паркування транспортних засобів – І. І. Бабан [3, с. 12–14], У. З. Ватаманюк-Зелінська, В. В. Беднарчук, А. О. Млінцова [4, с. 127–135], Г. Л. Карпушин [5, с. 92–96], М. А. Малашевський [6, с. 220–228], О. П. Поляков [7, с. 302–304], В. В. Шалімов [8, с. 198–200]. Особливості введення органами місцевого самоврядування справляння згаданого обов'язкового податкового платежу в межах певних територіально-адміністративних одиниць і чинну процедуру його справляння аналізували А. В. Боксгорн [9, с. 141–148], В. В. Борисенко [10, с. 65–69], Г. Л. Карпушин [11, с. 59–63], О. В. Костяна, В. В. Ясько [12, с. 170–174], А. В. Рижий [13, с. 325–330], О. Ю. Татаренко [14, с. 141–143], В. В. Шалімов, С. О. Маголець [15, с. 291–299], Т. М. Шульга, С. С. Клименко [16, с. 291–299] та ін. Учені у своїх наукових працях оприлюднюють обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення порядку

справляння місцевих зборів і згаданого вище збору зокрема. Але, на жаль, суб'єкти, яким належить право законодавчої ініціативи, і парламент не беруть їх до уваги.

Виклад основного матеріалу. Сільські, селищні, міські ради, ради об'єднаних територіальних громад дійсно розпоряджаються землею, яка належить на праві власності територіальній громаді [17, ст. 80, п. 1 ст. 83]. Їхні виконавчі органи у межах повноважень, встановлених Законом України від 21.05.1997 № 280/97-ВР [18], ухвалюють рішення про організацію стоянок та майданчиків для паркування (п. 4 ст. 30), про їх розміщення, обладнання та функціонування (п. 7 ст. 30), укладають договори (п. 1 ст. 18, п. 7 ст. 28) з підприємствами, що не перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, та фізичними особами – підприємцями (операторами) про облаштування й експлуатацію об'єктів, призначених для надання послуг паркування (досить часто цю функцію виконує створене ними комунальне підприємство, яке й є балансоутримувачем цих об'єктів). Суб'єкти господарювання (оператори) використовують одержані від комунального підприємства (балансоутримувача) об'єкти за призначенням, унаслідок чого у них виникає податковий обов'язок із збору за місця для паркування транспортних засобів, процедуру справляння якого закріплено у ст. 268¹ ПКУ [19]. Проаналізуємо законодавчо закріплені обов'язкові елементи згаданого місцевого збору.

1. Платники збору

Згідно з п. 268¹.1 цієї статті платниками збору визнаються «юридичні особи, їх філії (відділення, представництва), фізичні особи – підприємці, які, згідно з рішенням сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, організовують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках».

Як бачимо, до їхнього складу включено відокремлені підрозділи юридичної особи. З огляду на це одразу виникає два питання. Перше – щодо підстав включення до списку платників згаданого збору відокремлених підрозділів, які створює юридична особа виключно для здійснення представництва й захисту своїх інтересів [20, ч. 2 ст. 95], адже основна діяльність представництв не передбачає провадження паркування. Друге – відносно законодавчого визнання платниками збору відокремлених підрозділів юридичної особи, наділених нею майном, які діють на підставі затвердженого такою особою положення, розташовані поза її місцезнаходженням і виконують усі або частину її функцій.

Філії є лише відокремленою частиною юридичної особи [20, ч. 1, 3, 4 ст. 95; 21, п. 6 ст. 55, ч. 4 ст. 64]. Вони не набувають правосуб'єктності з моменту їх створення. Для виконання певних функцій від імені юридичної особи остання видає довіреність призначеному нею керівникові такого відокремленого підрозділу, за якою він має право укладати договори та вчиняти інші правочини від імені юридичної особи, у межах наданих йому повноважень. Отже, керівник на підставі цієї довіреності діє виключно від імені та в інтересах юридичної особи, а не від імені її відокремленого підрозділу,

Недоступ К. К. Збір за місця для паркування транспортних засобів: правовий аналіз процедури справляння

який він очолює (зокрема може виступати у суді, якщо його процесуальні повноваження вказано у згаданій довіреності).

Підтвердження тому, що відокремлені підрозділи юридичної особи не мають адміністративної [22, п. 1, 3 ст. 43], цивільної [23, п. 1 ст. 46, п. 1 ст. 47; 20, ст. 91, 92], господарської [24, п. 1 ст. 44] процесуальної правоздатності та процесуальної дієздатності знаходимо у судових рішеннях (постанова Верховного Суду від 24.05.2019 № К/9901/8512/18 у справі № П/811/144/15, постанова Рівненського апеляційного суду від 14.07.2022 № 105238741 у справі № 562/3768/21, ухвала Господарського суду Одеської області № 105724658 від 05.08.2022 у справі № 916/1881/22 та ін. [25]).

Зауважимо, що, згідно з пп. 14.1.30 п. 14.1 ст. 14 ПКУ, поняття «відокремлені підрозділи» у цьому Кодексі вживається по-різному: для розділу IV цього Кодексу – «у визначені Господарського кодексу України», в інших розділах – «у значенні, визначеному Цивільним кодексом України». Така позиція законодавця незрозуміла. Адже правовий статус філії за ГКУ [21, п. 6 ст. 55] й ЦКУ [20, п. 3 ст. 95] однаковий.

Відомо, що, згідно з п. 1 ст. 2 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [26], саме юридична особа зобов'язана вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність. Питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві вирішує його власник (власники) або керівник [26, п. 2 ст. 8]. Саме тому утворилася вже ustalена практика, коли у межах повноважень, закріплених у положенні про відокремлений підрозділ, останній веде бухгалтерський облік своєї діяльності, обчислює податкове зобов'язання що виникає, унаслідок провадження ним оподатковуваних операцій, від імені юридичної особи заповнює та подає належному органу статистичну, фінансову та податкову звітність. Зауважимо, що відокремлений підрозділ так діє не тільки відносно податку на доходи фізичних осіб, порядок справляння якого врегульовано у розділі IV ПКУ, згаданому в пп. 14.1.30 п. 14.1 ст. 14 цього Кодексу, але й щодо деяких інших податків і зборів, платником яких є юридична особа, що створила його. Тому вважаємо цілком обґрунтованою таку редакцію пп. 14.1.30 п. 14.1 ст. 14 ПКУ: «Відокремлені підрозділи – у значенні, суть якого закріплено Цивільним і Господарським кодексами України».

На підставі вищевикладеного констатуємо, що філія не може мати статусу платника податків (зборів), вона здатна виконувати окремі обов'язки платника податку (збору) – юридичної особи, що її створила, тільки від його імені у межах компетенції окресленої у положенні про такий відокремлений підрозділ.

Далі зазначимо таке.

1. Суб'єкти господарювання провадять свою діяльність з паркування «не згідно з рішенням» органу місцевого самоврядування, а відповідно до установчих документів та внесених у Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (ЄДР) під час їх державної реєстрації відомостями про види діяльності.

Для реалізації права ведення діяльності з паркування транспортних засобів такі суб'єкти беруть участь у відповідному аукціоні, який проводиться за допомогою електронної системи закупівель «Прозорро». З переможцем такого аукціону орган

місцевого самоврядування укладає договір про облаштування та експлуатацію майданчика для паркування. При цьому основний або другорядний вид економічної діяльності суб'єкта господарювання повинен мати код 52.21 «Допоміжне обслуговування наземного транспорту» (включає «функціонування ... паркувальних майданчиків, платних автостоянок або гаражів, стоянок для велосипедів, зберігання житлових автофургонів і причепів у зимовий період») [27]. Згідно з Державним класифікатором продукції та послуг ДК 016:2010 [28] *суб'єкти, які провадять таку діяльність, надають «послуги паркувальних майданчиків» (код послуги 52.21.24).*

2. Недоречно за кожної згадки у тексті ст. 268¹ ПКУ [19] рад об'єднаних територіальних громад наводити підстави їх створення.

3. У сфері оподаткування поняття «майданчики для платного паркування» і «спеціально відведені автостоянки» вживаються у значенні, закріпленому, відповідно, у пп. 14.1.104 та 14.1.229 п. 14.1 ст. 14 ПКУ [19]. У зв'язку з відсутністю у цьому Кодексі правового визначення поняття «паркування» належить використовувати існуюче у взаємопов'язаному нормативно-правовому акті таке його офіційне трактування: «Паркування – розміщення транспортного засобу на майданчику для паркування» [29, п. 4].

Враховуючи представлені вище аргументи, пропонуємо таку редакцію пп. 268¹.1.1 п. 268¹.1 ст. 268¹ ПКУ: «Платниками збору є юридичні особи, фізичні особи – підприємці, що надають послуги з паркування на спеціально відведеному(ій) майданчику та/або автостоянці комунальної власності».

Пунктом 268¹.1 ст. 268¹ ПКУ [19] поряд з визначенням платників збору (пп. 268¹.1.1) закріплено ряд дій, які належить виконати органу місцевого самоврядування під час введення збору за місця для паркування транспортних засобів (пп. 268¹.1.2). Розглянемо їх.

Відомо, що органи місцевого самоврядування у межах повноважень, встановлених Законом України від 21.05.1997 № 280/97-ВР [18], готують та затверджують перелік спеціально відведених ними місць для паркування транспортних засобів (п. 8 ст. 28), що включає відомості, склад яких встановлено пп. 268¹.1.2 п. 268¹.1 ст. 268¹ ПКУ [19]. Натомість у цьому Кодексі останній документ має дещо іншу назву – «перелік спеціальних земельних ділянок, відведених для організації та провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів». Такий документ має містити відомості про місцезнаходження, загальну площу, технічне облаштування, кількість місць для паркування транспортних засобів. Проте вважаємо, що цей список доцільно доповнити відомостями про кількість місць, що, згідно із Законом України від 21.03.1991 № 875-ХІІ [30], виділено для безоплатного паркування транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю. Така інформація стане в пригоді під час проведення контрольних дій.

Разом з рішенням органу місцевого самоврядування про встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів, описаним вище списком об'єктів, відведених для паркування, контрольному органу у порядку, встановленому ПКУ [19, пп. 12.3.2 п. 12.3 ст. 12, абз. 2 пп. 268¹.1.2 п. 268¹.1 ст. 268¹], надсилається й перелік

«осіб, які уповноважені організувати та провадити діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів». Зауважимо, що, згідно із договором, який укладається між комунальним підприємством, створеним органом місцевого самоврядування, і суб'єктом господарювання, останній набуває права облаштування та експлуатації майданчика для паркування (<https://prozorro.sale/auction/UA-PS-2021-08-20-000048-1>, <https://smarttender.biz>, <https://old.kyivcity.gov.ua> та ін.).

З огляду на вищевикладене, а також на склад об'єкта оподаткування, встановлений пп. 268¹.2.1 п. 268¹.2 ст. 268¹ ПКУ [19], пропонуємо пп. 268¹.1.2 п. 268¹.1 цієї статті кодексу викласти у такій редакції: «Перелік майданчиків для паркування, спеціально відведених автостоянок із зазначенням їх місцезнаходження, загальної площі, технічного облаштування, кількості місць для платного паркування, кількості місць для безоплатного паркування транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю, затверджується рішенням органу місцевого самоврядування.

Сільські, селищні, міські ради, ради об'єднаної територіальної громади, у порядку встановленому цим Кодексом, надсилають контрольному органу рішення про встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів, перелік об'єктів, відведених для паркування, список юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців, з якими укладено договори про експлуатацію цих об'єктів».

2. Об'єкт і база оподаткування

Обов'язковий елемент «об'єкт оподаткування» закріплено пп. 268¹.2.1 п. 268¹.2 ст. 268¹ ПКУ [19]. Зауважимо, що у цьому підпункті наявна зайва інформації. А саме, крім підстави утворення рад об'єднаних територіальних громад, про яку вже йшлося вище, конкретизовано місця можливого паркування: «на автомобільних дорогах загального користування, тротуарах або інших місцях».

Сутність вищезгаданої правової норми така: «Об'єктом оподаткування є «земельна ділянка, спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів ..., а також комунальні гаражі, стоянки, паркінги (будівлі, споруди, їх частини), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету, за винятком площі земельної ділянки, яка відведена для безоплатного паркування транспортних засобів, передбачених статтею 30 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» [19, пп. 268¹.2.1 п. 268¹.2 ст. 268¹].

Як бачимо, у тексті цього пункту Кодексу використано іншомовне слово «паркінг» (англ. parking – паркування) та щоразу після кожного його вживання, у круглих дужках подано його пояснення – «будівель, споруд, їх частин». Відмітимо, що правове визначення поняття «паркінг» відсутнє. Тлумачення такого слова знаходимо у новітньому онлайн-словнику української мови [31]: «1. Будівля, споруда або її частина для паркування автомобілів чи інших транспортних засобів. ... 2. *рідко*. Стоянка для паркування автомобілів чи інших транспортних засобів взагалі».

Отже, для цілей оподаткування паркінг можна трактувати так: «Гаражі, інші будівлі, споруди або їх частини для паркування, побудовані коштом місцевого бюджету». Згідно з пп. 14.1.229 п. 149.1 ст. 14 ПКУ [19], якщо суб'єкт господарювання

під час експлуатації таких засобів не тільки надає платні послуги з паркування, а також несе відповідальність за збереження транспортного засобу, тоді ці «паркінги» належать до спеціально відведених автостоянок.

Примітка. Переконані, що у вітчизняних нормативно-правових актах повинна використовуватися тільки українська лексика, іншомовні слова – лише у випадках, коли у ній бракує подібного слова.

Сьогодні, згідно з договором, укладеним з органом місцевого самоврядування (відповідним комунальним підприємством, створеним цим органом), суб'єкт господарювання – платник збору набуває право експлуатувати: 1) майданчик для платного паркування; 2) спеціально відведену автостоянку (візуалізується як певна земельна ділянка, гараж, стоянка, паркінг (будівля, споруда, їх частини), що побудовані коштом місцевого бюджету з метою організації паркування [19, пп. 14.1.229 п. 14.1 ст. 14]).

Враховуючи сутність закріпленого у ПКУ визначення поняття «земельна ділянка» [19, пп. 14.1.74 п. 14.1 ст. 14] (ідентичне наявному у Земельному кодексі України [17, п. 1 ст. 79]), встановлені законом повноваження сільських, селищних, міських рад, рад об'єднаних територіальних громад, зокрема у сфері земельних відносин [18, ст. 25, пп. 7¹ п. а ч. 1 ст. 30; 17 п. а ч. 1 ст. 12, п. б ст. 80], а також те, що вищезазначені об'єкти з точки зору бухгалтерського обліку для органів місцевого самоврядування й суб'єктів господарювання – платників збору є різними, та з огляду на те, що норми ст. 268¹ ПКУ [19] належить виконувати саме останнім, пропонуємо такі редакції:

1) пп. 14.1.104 п. 14.1 ст. 14 ПКУ – «майданчик для платного паркування – земельна ділянка, право на використання якої для провадження діяльності з надання послуг платного паркування, суб'єкту господарювання надано органом місцевого самоврядування»;

2) абз. 1 пп. 14.1.229 п. 14.1 ст. 14 ПКУ – «спеціально відведена автостоянка – земельна ділянка, право на використання якої для провадження діяльності з надання послуг платного паркування із гарантією збереження транспортного засобу, суб'єкту господарювання надано органом місцевого самоврядування».

Зауважимо, з огляду на легальне визначення понять «об'єкт оподаткування» [19, ст. 22], «база оподаткування» [19, ст. 23] ці обов'язкові елементи збору, закріплені, відповідно, у пп. 268¹.2.1 та пп. 268¹.2.2 п. 268¹.2 ст. 268¹ ПКУ [19], не узгоджуються.

Формально об'єктом оподаткування визначено (пп. 268¹.2.1) частину земельної ділянки, гаражу, стоянки, паркінгу (будівлі, споруди, їх частини), що використовується для надання платних послуг з паркування.

Проте встановлено, що «базою оподаткування є площа земельної ділянки, відведеної для паркування, а також площа комунальних гаражів, стоянок, паркінгів (будівель, споруд, їх частин)» (пп. 268¹.2.2). Тобто уся площа об'єкта, що використовується для надання послуг з паркування, зокрема й на безоплатній основі.

У додатку до типової форми податкової декларації збору за місця для паркування транспортних засобів [32] бачимо, що сума збору за звітний квартал обчислюється з огляду на «площу об'єкта оподаткування». Іншими словами, з огляду на площу майданчика для паркування / спеціально відведеної автостоянки, що використовується

для надання платних послуг з паркування. Крім того, у згаданому додатку до податкової декларації [32] передбачено, що «у разі уточнення податкових зобов'язань» платник цього збору наводить такі відомості: код та найменування пільги відповідно до довідника пільг, дата користування пільгою у форматі дд.мм.рррр., площа, на яку поширено пільгу (кв. м), сума пільги, розрахована пропорційно до періоду користування пільгою та ін. Наголосимо, що ст. 268¹ ПКУ [19] не встановлено жодної податкової пільги для платників збору за місця для паркування транспортних засобів. Проте у довіднику № 109/1 [33] серед податкових пільг, що є втратами доходів бюджету, знаходимо з кодом 18020101 «пільги по збору за місця для паркування транспортних засобів, що встановлені органами місцевого самоврядування» та посилення на п. 12.3 ст. 12 розд. I ПКУ [19].

Зауважимо, що у податковому законодавстві стосовно встановлення податкових пільг наявна правова колізія. Так, згідно з пп. 12.3.2 п. 12.3 ст. 12 розд. I ПКУ [19] органи місцевого самоврядування ухвалюють рішення про встановлення податкових пільг зі сплати місцевих податків і зборів. Натомість п. 7.4 ст. 7 цього Кодексу закріплено, що підстави для надання податкових пільг та порядок їх застосування визначаються виключно цим Кодексом.

Опрацьовані рішення ОМС про встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів не містять тез щодо податкової пільги. У затверджених цими органами положеннях про справляння такого місцевого податкового платежу дублюються норми п. 268¹. 2 ст. 268¹ ПКУ [19].

Відомо, що вартість послуги з паркування, визначається відповідно до тарифу на таку послугу, встановленого органом місцевого самоврядування. Згаданий тариф розраховується, з огляду на розмір повної планованої собівартості послуг, планованого прибутку, розміру податків та зборів (обов'язкових платежів) [34, п. 6]. При цьому до планованої виробничої собівартості послуг включаються прямі матеріальні витрати, прямі витрати з оплати праці, інші прямі витрати та загальновиробничі витрати [34, п. 12]. Планова сума збору за місця для паркування транспортних засобів є однією із складових загальновиробничих витрат [34, п. 16].

З огляду на законодавчо закріплені алгоритм розрахунку згаданого вище тарифу [34] і процедуру визначення ставки збору [19, пп. 268¹.2.2 п. 268¹.2 ст. 268¹], зважаючи на те, що встановлений органом місцевого самоврядування «коефіцієнт, що враховує категорію осіб, які розміщують транспортні засоби на майданчику для паркування», дорівнює 1 (https://dostup.pravda.com.ua/request/86914/response/330393/attach/3/.pdf?cookie_passthrough=1), можна стверджувати, що плата за послугу з паркування повністю покриває витрати (зокрема, й на сплату збору за місця для паркування транспортних засобів) суб'єкта господарювання (оператора), пов'язані з експлуатацією всієї площі об'єкта, який використовується для надання таких послуг.

Резюмуємо, що витрати оператора, пов'язані з безоплатним наданням послуг особам з інвалідністю та особами, які їх супроводжують, повністю компенсуються за рахунок решти користувачів такими послугами. Саме тому обчислення податкового зобов'язання зі збору за місця для паркування транспортних засобів, необхідно

проводити з огляду на загальну площу об'єкта, на якому надаються послуги з паркування. Результати аналізу встановленого Кабінетом Міністрів України [34] механізму формування тарифів на послуги з користування майданчиками для платного паркування дозволяють стверджувати, що жодних підстав для закріплення у ст. 268¹ ПКУ [19] податкової пільги наразі немає.

О. П. Поляков у своїй дисертаційній роботі зробив висновок [35, с. 150], що об'єктом оподаткування збором за місця для паркування транспортних засобів є «земельна ділянка комунальної власності, яка здається в оренду органами місцевого самоврядування для організації паркомісць». А. В. Рижий вважає, що «об'єктом оподаткування є земельні ділянки комунальної або державної форми власності. Базою оподаткування є площа земельної ділянки, яка відведена для паркування, або площа споруд, які побудовані за кошти місцевого бюджету» [13, с. 327]. Проте вважаємо такі трактування важливих обов'язкових елементів цього місцевого збору дискусійними.

Впевнені, що формулюючи такі обов'язкові елементи, як об'єкт і база оподаткування, необхідно зважати на законодавчо закріплену назву місцевого обов'язкового податкового збору, розумітися на ціноутворенні, уявляти, що на площі спеціально відведеного майданчика для платного паркування (автостоянки) обладнуються не тільки місця для тимчасової стоянки транспортних засобів (машино-місця), але й встановлюються паркувальні автомати, подекуди – автоматичні в'їзні та виїзні термінали, можуть розміщуватися контрольно-пропускний пункт, приміщення для обслуговуючого персоналу, туалет тощо.

Отже, враховуючи вищевикладене, пропонуємо таку редакцію пп. 268¹.2.1 п. 268¹.2 ст. 268¹ ПКУ: «Об'єктом оподаткування є місця для стоянки транспортних засобів (машино-місця), обладнані на спеціально відведеному(ій) майданчику для платного паркування та/або автостоянці (зокрема, стоянки, гаражі, будівлі, споруді або їх частині, побудовані коштом місцевого бюджету), що використовуються для надання послуг з паркування».

Тоді з огляду на законодавче визначення податково-правового поняття «база оподаткування» пропонуємо таку редакцію пп. 268¹.2.2 п. 268¹.2 ст. 268¹ ПКУ: «Базою оподаткування є загальна площа місць для стоянки транспортних засобів (машино-місць), обладнаних на спеціально відведеному(ій) майданчику для платного паркування, автостоянці».

Примітки. 1. Місце для паркування – місце стоянки одного транспортного засобу на майданчику для паркування, позначене дорожньою розміткою відповідно до Правил дорожнього руху [29, п. 4]. 2. Машино-місце – необхідна для встановлення одного автомобіля площа, що складається з площі горизонтальної проекції нерухомого екіпажа з додаванням розривів наближення (захисних зон) до сусідніх екіпажів або будь-яких перешкод [36, п. 2].

3. Ставка збору

Обов'язковий елемент «ставка збору» закріплено п. 268¹.3 ст. 268¹ ПКУ [19], пп. 268¹.3.1 якого має такий зміст: «Ставки збору встановлюються за кожний день провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів у гривнях за

1 кв. метр площі земельної ділянки, відведеної для організації та провадження такої діяльності, у розмірі до 0,075 відсотка мінімальної заробітної плати, установленої законом на 1 січня податкового (звітного) року».

Як бачимо, норма вирахування збору встановлена тільки щодо «площі земельної ділянки, відведеної для організації та провадження такої діяльності». Отже, де-юре для решти об'єктів оподаткування, закріплених пп. 268¹.2.1 п. 268¹.2 ст. 268¹ ПКУ [19], вона не визначена. Пропонуємо усунути цю прогалину, виклавши пп. 268¹.3.1 у такій редакції: «Ставка збору за кожен день провадження діяльності з паркування транспортних засобів становить до 0,075 відсотка від розміру мінімальної заробітної плати, установленої законом на 1 січня звітного податкового року, за кожен квадратний метр площі об'єкта оподаткування».

У пп. 268¹.3.2 п. 268¹.2 ст. 268¹ цього Кодексу закріплено чинники, що впливають на розмір податкових нарахувань на одиницю виміру бази оподаткування та які потрібно врахувати органу місцевого самоврядування під час встановлення ставки збору за місця для паркування транспортних засобів. Серед них знаходимо «кількість місць для паркування транспортних засобів», тобто тих, що використовуються як для платного, так і безоплатного паркування транспортних засобів. Це ще раз підтверджує, що визначення ставки збору і калькуляція вартості послуги відбувається з огляду на загальну кількість місць для паркування.

З причин, описаних вище, із пп. 268¹.3.2 п. 268¹.2 ст. 268¹ ПКУ [19] необхідно виключити слова «що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад».

А. В. Рижий [13] вважає, що законодавчо закріплена максимальна ставка збору «є низькою для великих та туристичних регіонів країни», тому потрібно надати органам місцевого самоврядування право самостійно «встановлювати ставку збору за місця для паркування транспортних засобів з огляду на попит, місце розташування паркувальних майданчиків та інфраструктуру кожного населеного пункту» (с. 329); доцільним «встановлення розміру ставки збору за місця для паркування транспортних засобів без прив'язки до розміру мінімальної заробітної плати» (с. 328) та пропонує пп. 268¹.3.1 п. 268¹.3 ст. 268¹ ПКУ викласти у такій редакції: «268-1.3.1. Ставки збору встановлюються за кожний день провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів у гривнях за 1 кв. метр площі земельної ділянки, відведеної для організації та провадження такої діяльності, у розмірі, визначеним сільської, селищної, міської радою або радою об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад» [13, с. 329]. Проте вважаємо, що пропозиції цього науковця потребують, по-перше, належного науково-економічного обґрунтування; по-друге, зміни концептуальних засад встановлення податків і зборів, врегульованих ПКУ.

Г. Л. Карпушин, виконавши ретроспективний аналіз законодавчої регламентації ставки збору за місця для паркування транспортних засобів, констатує, що трансформація ставки збору «не дала очікуваного результату, не дозволила розкрити належним чином ... фіскальний та регулюючий потенціал» згаданого податкового

платежу. Науковець передбачає неминучість зміни цього основного елементу правового механізму збору; наголошує, що повернення до формату ставки збору «від ... до ... відсотків» сприятиме усуненню наявних протиріч, «додасть визначеності правовому регулюванню і дозволить обмежити довільну правотворчість органів місцевого самоврядування» [11, с. 62].

4. Порядок обчислення та сплати збору

Обов'язкові елементи «порядок обчислення збору» і «строк та порядок сплати збору» закріплено у п. 268¹.5 ст. 268¹ ПКУ [19].

Так, у пп. 268¹.5.1 встановлено, що «сума збору за місця для паркування транспортних засобів, обчислена відповідно до податкової декларації за звітний (податковий) квартал, сплачується щоквартально, у визначений для квартального звітного (податкового) періоду строк, за місцезнаходженням об'єкта оподаткування».

Натомість у пп. 268¹.4.1 п. 268¹.4 ст. 268¹ ПКУ [19] закріплено іншу процедуру встановлення порядку сплати збору. Для усунення розбіжності згаданих вище норм пропонується з тексту пп. 268¹.4.1 виключити слова «та порядок сплати збору до бюджету», а слово «встановлюються» замінити словом «встановлюється».

Скориставшись типовою формою податкової декларації [32], а саме її додатком, з'ясуємо, як саме платник збору визначає розмір податкового зобов'язання зі збору за місця для паркування транспортних засобів.

Спочатку за кожним об'єктом оподаткування розраховується сума збору, яку належить сплатити за звітний період у бюджет. Порядок розрахунку представимо виразом:

$$\text{ЗПТзк} = S \times \text{ЗП}_{\min} \times D \times C_{\%} : 100,$$

де S – площа об'єкта оподаткування, кв. м; ЗП_{\min} – розмір мінімальної заробітної плати на 1 січня звітного року, грн коп.; D – кількість днів провадження діяльності з паркування транспортних засобів; $C_{\%}$ – ставка збору, %.

У разі уточнення податкових зобов'язань цей вираз буде таким:

$$\text{ЗПТзк}^y = S \times \text{ЗП}_{\min} \times D \times C_{\%} : 100 - \text{П},$$

де П – сума податкової пільги, розрахована пропорційно до періоду користування нею, грн коп.

Примітка. Невідомо, про яку саме податкову пільгу йдеться у декларації, адже жодна не закріплена у ст. 268¹ ПКУ [19].

Алгоритм обчислення загальної суми збору за місця для паркування транспортних засобів, нарахованого його платником за звітний квартал за усіма об'єктами оподаткування, розташованими на території однієї адміністративно-територіальної одиниці, має такий вигляд:

$$\text{ПЗзк} = \text{ЗПТзк}_1 + \text{ЗПТзк}_2 + \dots + \text{ЗПТзк}_n,$$

де $1 \dots n$ – місце провадження діяльності з паркування транспортних засобів.

Обчислення грошового зобов'язання платника збору за звітний квартал проводиться так:

$$\Gamma_{Зк} = ПЗ_{пп} + ПЗ_{у^+} - ПЗ_{у^-} + Ш + П,$$

де ПЗк – податкове зобов'язання за податковий (звітний) період, грн коп. ПЗ_{у⁺} – податкове зобов'язання, що уточнюється до збільшення грн коп. ПЗ_{у⁻} – податкове зобов'язання, що уточнюється, до зменшення, грн коп. Ш – сума штрафу, грн коп. П – сума пені, грн коп.

У пп. 268¹.5.2 закріплено обов'язок платника збору, «який має підрозділ без статусу юридичної особи, що провадить діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на земельній ділянці не за місцем реєстрації такого платника збору», «zareєструвати такий підрозділ як платника збору у контролюючому органі за місцезнаходженням земельної ділянки».

Зауважимо, що відокремлені підрозділи створює не податковий агент, а юридична особа [21, ч. 6 ст. 55, ч. 4 ст. 64]. Сьогодні взяття органами Державної податкової служби України на облік таких її підрозділів як платників податків та зборів, здійснюється за принципом організаційної єдності реєстраційних процедур, що проводяться державними реєстраторами [37], та процедур узяття на облік платників податків, що забезпечуються контролюючими органами [19, ст. 64; 38]. У результаті проведення передбачених законом реєстраційних дій кожен відокремлений підрозділ юридичної особи перебуває на обліку у контрольному органі за його місцезнаходженням (основне місце обліку) [19, ст. 64; 38, п. 1.4 розд. I], а у разі якщо у нього виникають обов'язки платника податків і зборів на території іншої адміністративно-територіальної одиниці, – за неосновним місцем обліку у відповідному контролюючому органі [38, п. 1.4 розд. I, п. 7.1 розд. VII]. Дані про відокремлений підрозділ юридичної особи вносяться у ЄДР [20, ч. 5 ст. 95; 21, ст. 58; 37, пп. 20, пп. 42 ст. 9].

Очевидно, що пп. 268¹.5.2 п. 268¹.5 ст. 268¹ ПКУ [19] дублює норми податкового законодавства, зокрема пп. 16.1.1 п. 16.1 ст. 16, п. 64.1 ст. 64 цього Кодексу та п. 7.1 Порядку № 1588 [38]. Саме тому його належить виключити.

5. Податковий період

Наступний обов'язковий елемент збору за місяця для паркування транспортних засобів визначено пп. 268¹.5.3 п. 268¹.5 ст. 268¹ [19]: «базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному кварталу».

6. Строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату збору

Останній з переліку обов'язкових елементів [19, пп. 7.1.8 п. 7.1 ст. 7], а саме «строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату збору» у ст. 268¹ ПКУ [19], не закріплено.

Проте відомо, що строки і способи направлення контрольному органу податкової декларації визначені у ст. 49 ПКУ [19]. Строки залежать виключно від базового податкового (звітного) періоду (п. 49.18 ст. 49). Спосіб подання звітності (п. 49.3 ст. 49) суб'єкт господарювання (крім великих та середніх підприємств) – платник збору обирає самостійно, зазвичай надаючи перевагу засобам електронного зв'язку та дотримуючись законодавства, що регулює електронний документообіг та відносини, що виникають під час використання електронного цифрового підпису. Тому, незважаючи на відсутність правового закріплення названого вище елемента збору, його

сутність зрозуміла для платника збору за місця для паркування транспортних засобів, який керується концептуальними засадами направлення податкової декларації контрольному органу, викладеними у ст. 49 ПКУ [19].

Отже, платники згаданого збору зобов'язані щоквартально:

1. Обчислити суму податкового зобов'язання, заповнити та надіслати відповідному контрольному органу податкову декларацію у строк встановлений пп. 49.18.2 п. 49.18 ст. 49 ПКУ [19] (впродовж 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу).

2. Сплатити відображену у ній суму податкового зобов'язання у належний місцевий бюджет у строк, визначений абз. першим п. 57.1 ст. 57 цього Кодексу (впродовж 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку для передачі контрольному органу декларації з туристичного збору).

Насамкінець звернімо увагу на факт, який було виявлено під час опрацювання Податкового кодексу України [19].

У текст ст. 268¹ цього кодифікованого правового акта, розміщеного на офіційному порталі Верховної Ради України «Законодавство України» [39], не внесено зміни згідно з п. 75 ч. I Закону України від 24.12.2015 № 909-VIII [40], проте у загальноприйнятому порядку у фігурних дужках курсивом наведена інформація, з якої користувач розуміє, що опрацьовує чинну редакцію правової норми на момент звернення.

Хоча цей електронний ресурс не є офіційним друкованим виданням, у якому відбувається оприлюднення законів [41], до нього частіше звертаються для пошуку чинних нормативно-правових актів. Вважаємо неприпустимим розміщення на офіційному порталі парламенту хибної інформації.

Висновки. Докладне вивчення норм ст. 268¹ Податкового кодексу України дозволило виявити й описати наявні неточності та суперечності у правовому регулюванні процедури справляння збору за місця для паркування транспортних засобів. Враховуючи положення взаємопов'язаних нормативно-правових актів, обґрунтовано нові редакції п. 268¹.1 – п. 268¹.4 і доцільність виключення пп. 268¹.5.2 з п. 268¹.5 ст. 268¹. З огляду на предмет договору, який укладають органи місцевого самоврядування із суб'єктами господарювання, що надають послуги з паркування, враховуючи, що норми ст. 268¹ належить виконувати платникам збору за місця для паркування транспортних засобів, сформульовано та запропоновано нові дефініції податково-правових понять «майданчики для платного паркування» та «спеціально відведені автостоянки».

Проведене дослідження довело, що удосконалення правового регулювання збору за місця для паркування транспортних засобів є на часі, повинно відбуватися із залученням не тільки фахівців з правознавства, але й з економіки, бухгалтерського обліку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Nedostup K. The transformation of local taxes in the tax system of Ukraine. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. No. 1. P. 58–67.

Недоступ К. К. Збір за місця для паркування транспортних засобів: правовий аналіз процедури справляння

2. Карпушин Г. Л. Нормативне закріплення правового регулювання оподаткування, пов'язаного з паркуванням транспортних засобів, у законодавстві України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 5. С. 236–238.

3. Бабін І. І. Правова природа збору за місця для паркування транспортних засобів. *Наукові пошуки у III тисячолітті: соціальний, правовий, економічний та гуманітарний виміри*: зб. тез III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Кропивницький, 27–28 квіт. 2018 р. Кропивницький: ПВНЗ КІДМУ, 2018. С. 12–14.

4. Ватаманюк-Зелінська У. З., Беднарчук В. В., Млінцова А. О. Фіскальне значення збору за місця для паркування транспортних засобів для економіки міста Львова. *Економічний форум*. 2021. № 1(2). С. 127–135.

5. Карпушин Г. Л. Збір за місця для паркування транспортних засобів: аналіз правової природи. *Право та державне управління*. 2021. № 1. С. 92–96.

6. Малашевський М. А. Дослідження використання земель загального користування для паркування транспортних засобів. *Містобудування та територіальне планування*. 2016. № 60. С. 220–228.

7. Поляков О. П. Правова природа та фіскальне значення збору за місця для паркування транспортних засобів в Україні. *Фіскальна політика: теоретичні та практичні аспекти юридичної науки*: зб. тез допов. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця 24 лист. 2017 р. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. С. 302–304.

8. Шалімов В. В. Забезпечення ефективності місцевого оподаткування в регіоні на прикладі збору за місця для паркування транспортних засобів. *Кіровоградщина – 2025: пріоритети і можливості розвитку*: зб. тез допов. наук.-практ. конф., м. Кропивницький 7 черв. 2017 р. Кропивницький: Ексклюзив-Систем, 2017. С. 198–200.

9. Боксгорн А. В. Адміністрування місцевих податків і зборів як об'єкт правового регулювання: дис. ... доктора філософії: 081. Одеса, 2021. 237 с.

10. Борисенко В. В. Правовий механізм адміністрування збору за місця для паркування транспортних засобів в податковій системі України. *Актуальні проблеми правового забезпечення господарської діяльності в Україні*: матеріали круглого столу, м. Харків, 12 бер. 2015 р. Харків: ХНУВС, 2015. С. 65–69.

11. Карпушин Г. Л. Законодавча регламентація ставки збору за місця для паркування транспортних засобів: минуле, сучасний стан та перспективи вдосконалення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2020. № 44. С. 59–63.

12. Костяна О. В., Ясько В. В. Особливості справляння збору за місця для паркування транспортних засобів на прикладі міста Чугуєва. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 16. С. 170–174.

13. Рижий А. В. Збір за місця для паркування транспортних засобів: правова природа, особливості справляння. *Право та державне управління*. 2020. № 4. С. 325–330.

14. Татаренко О. Ю. Щодо окремих питань правового регулювання збору за місця для паркування транспортних засобів. *International scientific conference, Riga December 28–29, 2021*. Riga: Publishing House «Baltija Publishing», 2022. P. 141–143.

15. Шалімов В. В., Магопець С. О. Збір за місце для паркування транспортних засобів у системі місцевих податків і зборів України. *Економічні науки: наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. 2014. Вип. 26. С. 291–299.

16. Шульга Т. М., Клименко С. С. До питання про збір за місця для паркування транспортних засобів. *Правозастосування: теорія, методологія та практика* : матеріали наук.-практ. інтернет-конф., 13 квіт. 2017 р. URL: https://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1535%3A0704117-%2010&catid=179%3A2-0417&Itemid=223&lang=ru (дата звернення: 25.11.2022).

17. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

18. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

19. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

20. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

21. Господарський кодекс України від 06.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

22. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

23. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

24. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

25. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/> (дата звернення: 25.11.2022).

26. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

27. Класифікатор видів економічної діяльності ДК 009:2010: наказ Держспоживстандарту України від 11.10.2010 № 457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

28. Державний класифікатор продукції та послуг ДК 016:2010: наказ Держтехрегулювання від 11.10.2010 № 457. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN5904C> (дата звернення: 25.11.2022).

29. Правила паркування транспортних засобів: постанова Кабінету Міністрів України від 03.12.2009 № 1342. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1342-2009-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

30. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 № 875-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

31. Новітній онлайнний словник української мови (2013–2018). URL: <http://sum.in.ua/f/parkingh> (дата звернення: 25.11.2022).

32. Податкова декларація збору за місця для паркування транспортних засобів: наказ Міністерства фінансів України від 09.07.2015 № 636. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0912-15#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

33. Довідник № 109/1 податкових пільг, що є втратами доходів бюджету станом на 01.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1091912-22#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

34. Порядок формування тарифів на послуги з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів: постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2010 № 258. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/258-2010-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

35. Поляков О. П. Правове регулювання місцевого оподаткування в Україні в умовах фінансової децентралізації: дис. ... доктора філософії: 081. Ірпінь, 2022. 209 с.

36. Інструкція про порядок проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна: наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24.05.2001 № 127. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0582-01#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

37. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

38. Порядок обліку платників податків і зборів: наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 № 1588. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1562-11#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

39. Інформаційно-пошукова система «Законодавство України» / офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index> (дата звернення: 25.11.2022).

40. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році: Закон України від 24.12.2015 № 909-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/909-19#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

41. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: указ Президента України від 10.06.1997 № 503/97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/503/97#Text> (дата звернення: 25.11.2022).

REFERENCES

1. Nedostup K. (2022). The transformation of local taxes in the tax system of Ukraine. *Entrepreneurship, Economy and Law*, no. 1, pp. 58–67.

2. Karpushyn, H. L. (2020). Normatyvne zakriplennia pravovoho rehuliuвання opodatкування, poviazanoho z parkuvanniam transportnykh zasobiv, u zakonodavstvi Ukrainy [Legislative fixation of legal regulation of parking taxes in Ukrainian legislation: issues of periodization], *Porivnialno-analitychne pravo*, no. 5, pp. 236–238.

Недоступ К. К. Збір за місця для паркування транспортних засобів: правовий аналіз процедури справляння

3. Babin, I. I. (2018). Pravova pryroda zboru za mistisia dlia parkuvannia transportnykh zasobiv [The legal nature of the tax for vehicle parking spaces]. *Naukovi poshuky u III tysiacholitti: sotsialnyi, pravovyi, ekonomichni ta humanitarnyi vymiry* : zb. tez III Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Kropyvnytskyi, 27–28 kvit. 2018 r. Kropyvnytskyi: PVNZ KIDMU. Pp. 12–14.

4. Vatamanyuk-Zelinska, U. Z., Bednarchuk, V. V., Mlintsova, A. O. (2021). Fiskalne znachennia zboru za mistisia dlia parkuvannia transportnykh zasobiv dlia ekonomiky mista Lvova [Fiscal significance of taxes for parks of vehicles for economy of the city of Lviv], *Ekonomichni forum*, no. 1(2), pp. 127–135.

5. Karpushyn, H. L. (2021). Zbir za mistisia dlia parkuvannia transportnykh zasobiv: analiz pravovoi pryrody [Vehicle parking fee: analysis of legal nature], *Pravo ta derzhavne upravlinnia*, no. 1, pp. 92–96.

6. Malashevskiy, M. A. (2016). Doslidzhennia vykorystannia zemel zahalnoho korystuvannia dlia parkuvannia transportnykh zasobiv [Research on the use of public lands for the parking of vehicles], *Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia*, no. 60, pp. 220–228.

7. Poliakov, O. P. (2017). Pravova pryroda ta fiskalne znachennia zboru za mistisia dlia parkuvannia transportnykh zasobiv v Ukraini [Legal nature and fiscal significance of the tax for vehicle parking spaces in Ukraine]. *Fiskalna polityka: teoretychni ta praktychni aspekty yurydychnoi nauky*: zb. tez dopov. mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Vinnytsia 24 lyst. 2017 r. Vinnytsia: TOV «Nilan-LTD». Pp. 302–304.

8. Shalimov, V. V. (2017). Zabezpechennia efektyvnosti mistsevoho opodatkovannia v rehioni na prykladi zboru za mistisia dlia parkuvannia transportnykh zasobiv [Ensuring the effectiveness of local taxation in the region on the example of the tax for vehicle parking spaces]. *Kirovohradshchyna – 2025: priorytety i mozhlyvosti rozvytku* : zb. tez dopov. nauk.-prakt. konf., m. Kropyvnytskyi 7 cherv. 2017 r. Kropyvnytskyi: Ekskliuzyv-System. Pp. 198–200.

9. Bokshorn, A. V. (2021). Administruvannia mistsevykh podatkov i zboriv yak obiekt pravovoho rehuliuвання [Administration of local taxes and fees as the object of legal regulation]: dys. ... doktora filosofii: 081 / Odeskyi derzh. un-t vnutrishnikh sprav. Odesa. 237 s.

10. Borysenko, V. V. (2015). Pravovyi mekhanizm administruvannia zboru za mistisia dlia parkuvannia transportnykh zasobiv v podatkovii systemi Ukrainy [Legal mechanism of administration of the tax for vehicle parking spaces in the tax system of Ukraine]. *Aktualni problemy pravovoho zabezpechennia hospodarskoi diialnosti v Ukraini* : materialy kruhloho stolu, m. Kharkiv, 12 ber. 2015 r. Kharkiv: KhNUVS. Pp. 65–69.

11. Karpushyn, H. L. (2020). Zakonodavcha rehlementatsiia stavky zboru za mistisia dlia parkuvannia transportnykh zasobiv: mynule, suchasnyi stan ta perspektyvy vdoskonalennia [Legislative regulation of the fee rate for parking spaces for vehicles: past, current state and prospects for improvement], *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Yurysprudentsiia*, no. 44, pp. 59–63.

12. Kostiana, O. V., Yasko, V. V. (2017). Osoblyvosti spravliannia zboru za mistisia dlia parkuvannia transportnykh zasobiv na prykladi mista Chuhuieva [Features of administration

in tax for parking of vehicles in example of chuguev], *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, iss. 16, pp. 170–174.

13. Ryzhyi, A. V. (2020). Zbir za mistsia dlia parkuvannia transportnykh zasobiv: pravova pryroda, osoblyvosti spravliannia [Fees for vehicle parking spaces: legal nature, specifics of fees collection], *Pravo ta derzhavne upravlinnia*, no. 4, pp. 325–330.

14. Tatarenko, O. Yu. (2022). Shchodo okremykh pytan pravovoho rehuliuвання zboru za mistsia dlia parkuvannia transportnykh zasobiv [Regarding certain issues of legal regulation of the tax for vehicle parking spaces]. International scientific conference, Riga December 28–29, 2021. Riga: Publishing House «Baltija Publishing». P. 141–143.

15. Shalimov, V. V., Maholets, S. O. (2014). Zbir za mistse dlia parkuvannia transportnykh zasobiv u systemi mistsevykh podatkov i zboriv Ukrainy [The duty for a parking of vehicles in the system of local taxes and duties of Ukraine], *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, iss. 26, pp. 291–299.

16. Shulha, T. M., klymenko, S. S. (2017). Do pytannia pro zbir za mistsia dlia parkuvannia transportnykh zasobiv [To the issue of the tax for vehicle parking spaces]. *Pravozastosuvannia: teoriia, metodolohiia ta praktyka: materialy nauk.-prakt. Internet-konf.*, 13 kvit. 2017 r. URL: https://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1535%3A0704117-%2010&catid=179%3A2-0417&itemid=223&lang=ru (appeal date: november 25, 2022).

17. Zemelnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 25.10.2001 № 2768-III [The Land Code of Ukraine: Law of Ukraine dated October 25, 2001 No. 2768-III]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (appeal date: November 25, 2022).

18. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21.05.1997 № 280/97-BP [About local self-government in Ukraine: Law of Ukraine dated May 21, 1997 No. 280/97-BP]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (appeal date: November 25, 2022).

19. Podatkovyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 № 2755-VI [The Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine dated December 02, 2010 No. 2755-VI]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (appeal date November 25, 2022).

20. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy від від 16.01.2003 r. № 435-IV [The Civil Code of Ukraine: Law of Ukraine dated January, 16 2003 No. 435-IV]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (appeal date: November 25, 2022).

21. Hospodarskyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 06.01.2003 № 436-IV [The Commercial Code of Ukraine: Law of Ukraine dated January, 06 2003 No. 436-IV]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (appeal date: November 25, 2022).

22. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy vid 06.07.2005 № 2747-IV [The Code of Administrative Proceedings of Ukraine: Law of Ukraine dated July 06, 2005 No. 2747-IV]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (appeal date: November 25, 2022).

23. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks ukrainy vid 18.03.2004 № 1618-IV [The Civil Procedural Code Of Ukraine: Law of Ukraine dated march 18, 2004 No. 1618-IV]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (appeal date: november 25, 2022).

24. Hospodarskyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 06.11.1991 № 1798-XII [The Code of Commercial Procedural of Ukraine: law of ukraine dated november 06, 1991 no. 1798-XII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#text> (appeal date: november 25, 2022).

25. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen [The Unified State Register of Court Decisions]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/> (appeal date: November 25, 2022).

26. Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 № 996-XIV [On Accounting and Financial Reporting in Ukraine: Law of Ukraine dated July 16, 1999 No. 996-XIV]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (appeal date: November 25, 2022).

27. Klasyfikator vydiv ekonomichnoi diialnosti DK 009:2010: nakaz Derzhspozhyvstandartu Ukrainy vid 11.10.2010 № 457 [Classification of types of economic activity DK. 009:2010: order of Derzhspozhivstandard of Ukraine dated October 11, 2010 No. 457]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text> (appeal date: November 25, 2022).

28. Derzhavnyi klasyfikator produktsii ta posluh DK 016:2010: nakaz Derzhstekhrehuliuvannia vid 11.10.2010 № 457 [The State Classifier of Products and Services DK 016: 2010: order of The State Service of Technical Regulation of Ukraine dated October 11, 2010 No. 457]. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN5904C> (appeal date: November 25, 2022).

29. Pravyla parkuvannia transportnykh zasobiv: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 03.12.2009 № 1342 [On Approval of *Rules on parking of vehicles*: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 03, 2003 No. 1342]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1342-2009-%D0%BF#Text> (appeal date: November 25, 2022).

30. Pro osnovy sotsialnoi zakhyschenosti osib z invalidnistiu v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21.03.1991 № 875-KhII [About bases of social security of persons with disability in Ukraine Law of Ukraine: dated March 21, 1991 No. 875-XII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text> (appeal date: November 25, 2022).

31. Novitnii onlainovyi slovnyk ukrainskoi movy (2013–2018) [The newest online dictionary of the Ukrainian language (2013–2018)]. URL: <http://sum.in.ua/f/parkingh> (appeal date: November 25, 2022).

32. Podatkova deklaratsiia zboru za mistsia dlia parkuvannia transportnykh zasobiv: nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 09.07.2015 № 636 [On the approval of forms of tax declarations for parking fees and tourist fees: Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated July 09, 2015 No. 636]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0912-15#Text> (appeal date: November 25, 2022).

33. Dovidnyk № 109/1 podatkovykh pilh, shcho ye vtratamy dokhodiv biudzhetu stanom na 01.07.2022 [Directory No. 109/1 of tax benefits, which are losses of budget revenues as of

01.07.2022]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1091912-22#Text> (appeal date: November 25, 2022).

34. Poriadok formuvannia taryfiv na posluhy z korystuvannia maidanchykamy dlia platnogo parkuvannia transportnykh zasobiv: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 02.03.2010 № 258 [The Procedure for the formation of tariffs for services for the use of sites for paid parking of vehicles: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 02, 2010 No. 258]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/258-2010-%D0%BF#Text> (appeal date: November 25, 2022).

35. Poliakov, O. P. (2022). Pravove rehuliuвання mistsevoho opodatkovannia v Ukraini v umovakh finansovoi detsentralizatsii [Legal regulation of local taxation in Ukraine in the context of financial decentralization]: dys. ... doktora filosofii: 081. Irpin. 2022. 209 s.

36. Instruksiia pro poriadok provedennia tekhnichnoi inventaryzatsii ob'ektiv nerukhomoho maina: nakaz Derzhavnogo komitetu budivnytstva, arkhitektury ta zhytlovoi polityky Ukrainy 24.05.2001 № 127 [The Instruction on the procedure for conducting a technical inventory of real estate objects: order of the State Committee of Construction, Architecture and Housing Policy of Ukraine May 24, 2001 No. 127]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0582-01#Text> (appeal date: November 25, 2022).

37. Pro derzhavnu reiestratsiiu yurydychnykh osib, fizychnykh osib – pidpriemstiv ta hromadskykh formuvan: Zakon Ukrainy vid 15.05.2003 № 755-IV [About state registration of legal entities, natural persons – entrepreneurs and public formations: Law of Ukraine dated May 15, 2003 No. 755-IV]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (appeal date: November 25, 2022).

38. Poriadok obliku platnykiv podatkov i zboriv: nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 09.12.2011 № 1588 [The Procedure for Accounting Taxpayers and Fees: Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated December 09, 2011 No. 1588]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1562-11#Text> (appeal date: November 25, 2022).

39. Informatsiino-poshukova systema "Zakonodavstvo Ukrainy" / ofitsiyniy vebportal parlamentu Ukrainy [Information and search system "Legislation of Ukraine" / official website of the Parliament of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index> (appeal date: November 25, 2022).

40. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zabezpechennia zbalansovanosti biudzhetykh nadkhodzen u 2016 rotsi: Zakon Ukrainy vid 24.12.2015 № 909-VIII [On amendments to the Tax Code of Ukraine and some legislative acts of Ukraine on ensuring the balance of budget revenues in 2016: Law of Ukraine dated December 24, 2015 No. 909-VIII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/909-19#Text> (appeal date: November 25, 2022).

41. Pro poriadok ofitsiinoho opryliudnennia normatyvno-pravovykh aktiv ta nabrannia nymy chynnosti: ukaz Prezydenta Ukrainy vid 10.06.1997 № 503/97 [About the procedure for the official publication of normative legal acts and their entry into force: Decree of the President of Ukraine June 10, 1997 No. 503/97]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/503/97#Text> (appeal date: November 25, 2022).

K. Nedostup. Tax for Vehicle Parking Spaces: Legal Analysis of the Procedure of Collection

The purpose of this article is the legal analysis of the current procedure for collection of tax for vehicle parking spaces and the development and justification of the proposals for the improvement of the norms of article 268¹ of the Tax Code of Ukraine.

The formal and legal method was used during the processing of normative legal acts and factual information. The using of logical methods during the research (analysis, synthesis, abstraction, idealization, generalization) contributed to the formulation of proposals for the improvement of the legally established procedure for collection of tax for vehicle parking spaces.

The mandatory elements of the abovementioned local mandatory tax payment were analyzed and existing inaccuracies were noted. The representative offices whose activities are not related to the provision of parking services were singled out among taxpayers. It was proven that the branches (other separate divisions of legal entity) can not have the status of taxpayer due to the fact that they do not acquire the legal personality from the moment of their creation. In particular, they do not have the procedural legal ability and procedural legal capacity. It was noted that formally the object of taxation is the communal land plots, garages, parkings, parking lots (buildings, structures, their parts), that were built at the expense of the local budget and are used to provide the paid parking services. It was emphasized that the de facto the business entity which is the taxpayer operates the parking lot, the specially allocated communal parking, the total area of which is divided into the area used to provide paid services to drivers, and into the area where these services are provided free of charge to these persons. Attention was drawn to the fact that the abovementioned objects, from the point of view of accounting, are different for local self-government bodies and business entities that are taxpayers. In view of the fact that the norms of article 268¹ of the Tax Code of Ukraine should be performed by the last ones, the new definitions of the tax and legal concepts "paid parking lot" and "specially allocated parking" were formulated and proposed. It was established that the tariff for services for the use of paid parking lots fully covers the costs (including the tax for vehicle parking spaces) of the business entity (operator) related to the operation of the entire area of the object that is used for the provision of services. Considering this fact, the tax liability of the taxpayer should be calculated based on the total area of the object where parking services are provided. It was proven that there are no economically justified grounds for establishing the tax benefit for taxpayers.

The reasoned and recommended changes that should be made in the article 268¹ of the Tax Code of Ukraine, will contribute to the improvement of the legal regulation of the procedure for collection of the mentioned local mandatory tax payment.

Key words: *tax for vehicle parking spaces, mandatory elements of the tax, parking, parking lot, paid parking lot, specially allocated parking.*

Стаття надійшла до редколегії 13 січня 2023 року